

обективно, и субективно по отношение на търсенията и усилията си за осъществяване на революционно сътрудничество между българите и останалите южни славяни в общата им по същество въоръжена борба за отхвърляне на османското владичество и извоюване на национална свобода, се нарежда между балканските и общоевропейските радатели за взаимопомощ в името на еднаквите им интереси. От такава исторически обоснована гледна точка дългогодишните му усилия да осигури и улесни взаимодействие и сътрудничество с представители на другите южнославянски народи, е много по-близо до реалността, отколкото пристрастните подозрения, че невинаги успешните му опити за това означават "сърбофилство" или нежелано и вредно за българите съобразяване с официалната сръбска политика.

Припряността и недоволството на онези съратници са обясними, но проверката на фактите почти във всички случаи показва, че те не са оправдани и основателни, като обикновено се определят от желанието за действие и по-скорошно освобождение, без да държат сметка за реалното положение в и на Сърбия, както и на постоянния натиск и заплахи от страна на Турция и великите сили срещу малкото и зависимо от тях княжество. А П.Хитов работел при тези условия и не можел да поведе и въоръжи чета или чети от чужда територия и без съгласието на правителството и княза, нито дори да я формира, без то да отпусне оръжие и други военни потреби, за които нито той, нито българските революционни организации разполагали с финансови средства.

Изобщо при преценката на отношенията на българите с други държави и народи задължително е да бъдат проучвани, анализирани и обективно установени обстоятелствата, при които се намирали не само българите, но и съответната друга страна. Това се отнася и до очакванията от Русия, които били всеобщи и по правило за масата от българските родолюбци - легендарни и несъобразени с вътрешните и външнополитическите възможности на великата, но също обвързана с неблагоприятни обстоятелства страна, затрудняващи, забавящи, а понякога и осуепяващи осъществяването на нейните планове, още повече действията ѝ. При това не бива да се забравя, че за всяка, дори и приятелски настроена външна сила, включително и за славянските Русия и Сърбия, подкрепата на евентуално българско въстание или друга революционна акция не била първостепенна по важност цел и задача, а подчинена на собствените им интереси, в някои аспекти и неизгодна за българите и политическото им бъдеще. Но с изключение на главните идеолози на българското революционно движение, по този въпрос /най-вече, най-обстойно и последователно разработен от Л.Каравелов/ почти всички привърженици на въоръжената борба и сътрудничеството на подвластните народи срещу турското владичество се ръководели от романтични патриотични чувства и нереалистични надежди за руска или сръбска помощ.

За разлика от масовата наивност в тези очаквания П.Хитов разсъждавал и действал като политик, подобно на идеолозите - ръководители и се стараел постоянно, въпреки политическите компликации и пречки, успешно да осъществява различните български инициативи. Това е поредното доказателство за неговата